

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tat-28 ta' Lulju, 2004

Citazzjoni Numru. 1750/1999/1

Philip A. TABONE eżerċenti l-kummerċ f'isem id-ditta
Philip A. Tabone Trading Agency li tagħha huwa l-
uniku proprjetarju

VS

CONCRETE MIX LIMITED

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fit-30 ta' Lulju, 1999, bil-proċedura sommarja speċjali li bih l-attur *nomine* ippremetta;

Illi bejn is-sena elf disa' mija erbgħa u disgħin (1994) u s-sena elf disa' mija ħamsa u disgħin (1995) s-soċjeta' attriċi kienet biegħet u kkonsenjat lis-soċjeta' konvenuta, fuq ordni tagħha stess, merkanzija.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-prezz ta' l-imsemmija merkanzija mibjugħa u konsenjata lis-soċjeta' konvenuta tammonta għas-somma ta' tlett elef u wieħed u tletin Lira Maltin u għoxrin ċenteżmu (Lm3031.20).

Illi f'April tal-1995 s-soċjeta' konvenuta kienet ħallset is-somma ta' (Lm992) disa' mija u tnejn u disgħin Lira Maltin akkont tal-ammont li kienet dovuta minnha.

Illi għalkemm is-soċjeta' konvenuta giet interpellata sabiex tħallas l-bilanċ diversi drabi dina xorta baqgħet inadempjenti, u għadha debitorici tas-soċjeta' attrici sallum.

Illi dan id-debitu huwa ċert likwidu u dovut u fl-opinjoni tas-soċjeta' attrici s-soċjeta' konvenuta m'għandhiex eċċezzjonijiet x'tagħti u għalhekk il-kawża tista' tiġi deċiża ai termini tal-Artikolu 167 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili.

Għalhekk l-attur jitlob lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandiex:

1. Taqta' u tiddeċiedi l-kawża ai termini tal-Artikolu 167 tal-Kodiċi ta' Organizazzjoni u Proċedura Ċivili u ċioe bid-dispensa tas-smiegħ tal-kawża;

2. Tikkundanha tħallas lis-soċjeta' attrici s-somma ta' Lm3031.20 lilha dovuti għall-merkanzija lilha mibjugħa u konsenjata fuq istruzzjonijiet tagħha stess – kollox skond kif intqal fuq u għar-raġunijiet fuq premissi.

Bl-imgħax legali kalkolabbli mid-data tal-konsenji relattivi, u bl-ispejjeż inkluż Lm15 għall-konsult u tal-ittra legali tal-13 ta' Mejju 1999 kontra s-soċjeta' konvenuta li minn issa tibqa' ngunta għas-subizzjoni tagħha.

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-attur *nomine*, flimkien mal-affidavit meħmuż magħha;

Rat id-Degriet tat-30 ta' Lulju, 1999, li bih il-Qorti (diversament presjeduta) ċaħdet it-talba tal-attur *nomine* biex il-kawża tinstama' bid-dispensa tas-smiegħ;

Rat in-Nota mressqa fit-28 ta' Marzu, 2000, li biha l-kumpanija m'harrka eċċepiet;

1. Illi fl-ewwel lok u mingħajr preġudizzju għas-suespost, in-nullita taċ-ċitazzjoni odjerna stante li din l-istess ċitazzjoni ma tissodisfax il-vot tal-Liġi dwar tifsir ċar u sewwa ta' l-oġġett u r-raġuni tat-talba u għalhekk it-talba attriċi għandha tiġi miċħuda bl-ispejjeż;

2. Illi fit-tieni lok u mingħajr preġudizzju għas-suespost, minhabba n-nuqqas hawn fuq indikat, s-soċjeta' konvenuta m'hiex f'pożizzjoni li tagħmel l-eċċezzjonijiet tagħha direttament fuq il-kwistjoni de quo, dejjem jekk hemm kwistjoni;

3. Fit-tielet lok, l-azzjoni attriċi hija perenta a tenur ta' l-artikolu 2156 (f) u 2148 (b) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta;

4. Fir-raba' lok u mingħajr preġudizzju għas-suespost, is-soċjeta' konvenuta kient tat lill-attur l-ammont ta' għoxrin elf Lira (Lm20,000) Maltin bħala depożitu għal xiri ta' apparat minn barra minn Malta mill-istess attur, liema flus għadhom qatt ma ġew lilha restitwiti, kif ukoll lanqas l-apparat għadhu qatt ma ġie għand is-soċjeta' konvenuta.

5. Illi għalhekk it-talbiet attriċi għandhom jiġu miċħuda, bl-ispejjeż kontra l-istess korporazzjoni attriċi.

6. Salv' eċċezzjonijiet oħra.

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpanija m'harrka;

Rat id-Degriet tas-26 ta' Frar, 2001¹, li bih il-Qorti (diversament presjeduta) ordnat li l-proċess jinbena mill-ġdid wara li kien intilef;

---

¹ Paġ. 30 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-Nota mressqa mill-attur *nomine* fis-17 ta' April, 2001, bir-rikostruzzjoni tal-atti kollha tal-proċess sa dak inhar, flimkien ma' xi atti oħrajn li tressqu dakinhar;

Rat ix-xhieda mressqa mill-attur *nomine* u x-xhud minnu mressaq bil-meżż tal-affidavit;

Rat il-verbali tas-smiġħ tal-5 ta' Diċembru, 2001, tal-25 ta' Frar, 2002, tat-22 ta' April, 2002, u tal-10 ta' Ġunju, 2002, li bihom il-kawża kienet qegħda titħalla għall-probabbli ċessjoni;

Rat id-Degriet tagħha tas-27 ta' Frar, 2003, li bih ordnat li l-kumpannija mħarrka tressaq ix-xhieda tagħha bil-meżż tal-affidavit;

Semgħet lill-partijiet jagħtu x-xhieda tagħhom;

Semgħet lill-avukati tal-partijiet jittrattaw il-kawża;

Rat id-Degrieti tagħha tat-13 ta' Jannar, 2004, u tal-11 ta' Marzu, 2004, li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għall-ħlas ta' bilanċ ta' prezz ta' merkanzija mibjugħa u mwassla lill-kumpannija mħarrka mid-ditta attriċi fuq talba tagħha;

Illi għal din l-azzjoni, l-kumpannija mħarrka laqgħet billi qalet li l-azzjoni attriċi ma tiswiex għaliex it-talba attriċi m'hijiex ċara biżżejjed, u għalhekk ma tistax tiddefendi lilha nnifisha kif imiss; li l-azzjoni waqgħet billi għadda ż-żmien; u li l-ammont mitlub m'għandux jithallas għaliex għalkemm hija kienet għaddiet lill-attur *nomine* somma ta' flus, il-makkinarju li kellu jinkiseb bl-imsemmija somma baqa' ma waslilha qatt;

Illi l-fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża juru li l-attur *nomine* imexxu negozju li bih tingħieb f'Malta kimika għall-użu tal-

industrija. Huwa kellu kont miftuħ mal-lumpannija mħarrka dwar konsenji ta' kimika bħal din għall-użu tan-negożju tagħha. Huwa kien iforni lill-kumpannija mħarrka b'konsenji *on credit terms*. Il-kumpannija mħarrka wettqet l-aħħar ħlas fil-bidu ta' April, 1994. L-attur *nomine* jaġixxi wkoll bħala agent tal-kummerċ. FI-1994 kien laqqa' lill-kumpannija mħarrka ma' ditta taljana bil-ħsieb li din tforni lill-kumpannija mħarrka b'impjant biex jaġħmel il-*bricks* tal-konkrit. Il-kumpannija taljana kienet talbet ħlas akkont u l-kumpannija mħarrka kienet għaddiet lill-attur *nomine* somma ta' għoxrin elf lira Maltija (Lm 20,000) għal dan il-għan. Hu għadda s-somma lill-kumpannija taljana. Il-kawża nfetħet fit-30 ta' Lulju, 1999;

Illi għal dak li jirrigwarda konsiderazzjonijiet ta' dritt li jolqtu din il-kawża, huwa meħtieġ li jiġu mistħarrġin qabel xejn l-eċċezzjonijiet ta' għamla preliminari mqanqlin mill-kumpannija mħarrka;

Illi **għar-rigward tal-eċċezzjoni li l-azzjoni ma tiswiex**, il-kumpannija mħarrka tgħid li l-azzjoni attriċi tikser ir-rekwiżit tal-liġi li trid li l-Att taċ-Ċitazzjoni jkollu tifsir ċar u sewwa tal-oġġett u r-raġuni tat-talba attriċi²;

Illi l-liġi tippreskrivi, fost l-oħrajn, li ċ-Ċitazzjoni għandu jkun fiha tifsir ċar u sewwa tal-oġġett u r-raġuni tat-talba. Dan ifisser ukoll li l-premessi għat-talbiet għandhom iwasslu lil min qiegħed jaqra l-att biex jara rabta bejn dawk il-premessi u t-talbiet. Marbut ma' dan ir-rekwiżit, hemm il-prinċipju li l-parti mħarrka trid tingħata l-fakolta' li tkun tista' tiddefendi kif jixraq lilha nnifisha mill-pretensjoni ta' min iħarrkha³;

Illi dwar l-element ta' kjarezza fl-Att taċ-Ċitazzjoni, l-liġi ma tinsistix fuq formola preċiża jew kliem partikolari, u sakemm it-talba tkun tista' tinftiehem, ma jimpurtax jekk il-kawżali tkunx imfissra b'mod xott jew saħansitra mifhuma jew implikata mit-talba nnifisha⁴;

---

² Art. 156(1)(a) tal-Kap 12

³ Ara, per eżempju, P.A. 5.6.1959 fil-kawża fl-ismijiet *Sciortino et vs Micallef* (Kollez. Vol: XLIII.ii.748)

⁴ P.A. 15.12.1955 fil-kawża fl-ismijiet *Moore noe vs Falzon et.* (Kollez. Vol: XXXIX.ii.807)

Illi ngħad ukoll li fejn ma jkunx hemm kontradizzjoni għall-aħħar bejn il-premessi u t-talbiet jew bejn it-talbiet innifishom, il-Qrati għandhom iqisu b'ċirkospezzjoni eċċezzjoni ta' nullita' ta' att ġudizzjarju. Biex att ta' Ċitazzjoni jgħaddi mill-prova tal-validita' huwa biżżejjed li t-talba tkun imfassla b'mod tali li l-persuna m'harrka tifhem l-intenzjoni ta' min ħarrikha⁵ u li tali tifsila ma tkunx ta' ħsara għall-imħarrek li jiddefendi lilu nnifsu mit-talba tal-attur⁶;

Illi fis-sentenza li għaliha għadha kemm saret riferenza f'it iżjed 'il fuq, il-Qorti qalet li *"hu neċessarju illi jkun jirriżulta rapport ta' konnessjoni raġonevolment identifikabbli bejn il-premessi miġjubin bħala l-kawża tat-talba u t-talba stess kif diretta kontra l-konvenut"*;

Illi huwa wkoll miżmum bħala prinċipju ġenerali li n-natura u l-indoli tal-azzjoni għandhom jiġu misluta mit-termini tal-att li bih ikunu nbdew il-proċeduri⁷. Normalment, b'dan wieħed jifhem li dak li kellu f'moħħu min ikun fetaħ il-kawża jkun irid jirriżulta mill-att taċ-Ċitazzjoni innifsu u mhux minn provi li jitressqu iżjed 'il quddiem fil-kawża⁸, u għalkemm id-dikjarazzjoni maħlufa hija meħtieġa *ad validitatem* biex iċ-Ċitazzjoni tkun tiswa, dak li jingħad fl-istess dikjarazzjoni ma jiswa qatt biex jirrimedja dak li jista' jkun nuqqas fl-Att taċ-Ċitazzjoni⁹, għalkemm jista' jitfa' dawl fuq il-kawżali u jiċċaraha¹⁰. B'dan il-mod, jekk id-difett fit-tfassila tal-att li bih tkun inbdiet il-kawża ma jgibx preġudizzju serju lill-parti m'harrka, allura l-proċedura tkun tista' tiġi salvata basta dan ma jaffettwax is-sustanza tal-azzjoni jew tal-eċċezzjonijiet¹¹;

Illi wara li l-Qorti qabblet il-mod kif inhuma m'fassla t-talbiet attriċi u qisithom mal-premessi tal-istess Att taċ-Ċitazzjoni u l-konsiderazzjonijiet ta' dritt hawn imfissra, ma ssibx li

⁵ P.A. : 14.2.1967 fil-kawża fl-ismijiet *J.G. Coleiro vs Dr. J. Ellul* (Kollez. Vol: LI.ii.779);

⁶ App. Kumm. 20.1.1986 fil-kawża fl-ismijiet *Carmelo Bonnici vs Eucharistico Żammit noe et*

⁷ App. Ċiv.: 7.3.1958 fil-kawża fl-ismijiet *J. Tabone vs J. DeFlavia* (Kollez. Vol: XLII.i.87)

⁸ App. Ċiv. 30.3.1998 fil-kawża fl-ismijiet *Raymond Beżżina vs Anthony Galea*

⁹ Ara P.A. 6.3.1958 fil-kawża fl-ismijiet *Żahra vs Żahra et* (Kollez. Vol: XLII.ii.948)

¹⁰ App. Ċiv. 23.4.1945 fil-kawża fl-ismijiet *Savona noe vs Asphar* (Kollez. Vol: XXXII.i.228); u P.A.

¹¹ 6.6.1957 fil-kawża fl-ismijiet *Demarco vs Fiteni* (Kollez. Vol: XLI.ii.1035)

¹¹ P.A. : 24.6.1961 fil-kawża fl-ismijiet *Falzon vs Spiteri et* (Kollez. Vol: XLVIII.ii)

tista' tqis misthoqqa l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet tal-kumpannija m'harrka u m'hijiex sejra tilqagħhom;

Illi **għar-rigward tal-eċċezzjonijiet tal-preskrizzjoni**, l-kumpannija m'harrka tibni l-każ tagħha fuq żewġ termini: dak tat-tmintax-il xahar taħt l-artikolu 2148(b) tal-Kodiċi Ċivili, u dak tal-ħames snin taħt l-artikolu 2156(f) tal-istess Kodiċi;

Illi l-ewwel waħda miż-żewġ preskrizzjonijiet imsemmija mill-kumpannija m'harrka tirreferi għal azzjonijiet ta' kredituri għall-prezz ta' merkanzija jew ħwejjeġ mibjugħin bl-imnut. Għalhekk huwa meħtieġ li wieħed jara jekk il-bejgħ li l-attur *nomine* qiegħed jitlob il-ħlas tal-bilanċ tal-konsiderazzjoni tiegħu kienx jaqa' f'din l-għamla ta' bejgħ;

Illi biex wieħed jasal ħalli jiddetermina jekk bejgħ sarx bl-imnut inkella bl-ingrossa wieħed għandu jħares lejn il-bejgħ partikolari u l-għamla tiegħu¹². Normalment, biex bejgħ jitqies bl-imnut, irid jidher li tali bejgħ kien wieħed magħmul lil konsumatur għall-użu personali tiegħu, filwaqt li, tradizzjonalment, il-bejgħ bl-imnut jingħaraf minn bejgħ bl-ingrossa billi f'dan tal-aħħar il-bejgħ isir lil xerrej li jkun sejjer jagħmel negozju bi jew minn fuq il-ħaġa mixtrija¹³. Imma din m'hijiex regola inflessibbli, minħabba li grossista jista' jagħmel bejgħ bl-imnut, ukoll fejn ix-xerrej ikun kummerċjant ieħor¹⁴;

Illi f'każ fejn in-negozju bejn il-partijiet ma jkunx limitat għal sempliċi operazzjoni ta' bejgħ u xiri (kif isir f'bejgħ bl-imnut) imma jkun hemm element ta' negozjati dwar il-kwalita' tal-ħaġa mibjugħa, dwar il-konsistenza tagħha, dwar il-kapaċita' tagħha biex tilħaq l-għanijiet tax-xerrej, u jkun hemm ukoll l-għoti ta' pariri u stimi, wieħed jista' jgħid li jkun hemm indoli ta' bejgħ bl-ingrossa u mhux bl-imnut¹⁵;

¹² P.A. 25.4.1964 fil-kawża fl-ismijiet *Delia noe vs Testaferrata Abela* (Kollez. Vol: XLVIII.ii.959)

¹³ Kumm. 5.6.1951 fil-kawża fl-ismijiet *Ċini vs Debono* (Kollez. Vol: XXXV.iii.613)

¹⁴ Ara, per eżempju, App. Ċiv. 18.1.1993 fil-kawża fl-ismijiet *Fenech noe vs Camilleri* (Kollez. Vol: LXXVII.ii.175)

¹⁵ App. Inf. 7.11.1997 fil-kawża fl-ismijiet *Fenech noe vs Medina Food Manufacturing Co.Ltd.* (Kollez. Vol: LXXXI.ii.1121)

Illi meta wieħed iħares lejn il-prospett li fuqu l-attur *nomine* isejjes l-azzjoni attriċi¹⁶, isib li ma jistax jingħad li l-bejgħ u l-arranġament kummerċjali li kien jeżisti bejn l-attur *nomine* u l-kumpannija mħarrka kien wieħed ta' bejgħ bl-imnut. Dan joħroġ ċar ukoll mill-fatturi li jagħmlu parti mill-provi mressqin mill-attur *nomine*¹⁷, fejn jidher sewwa li l-konsenji kienu ta' ċerta konsistenza u prezz. Iżda din il-fehma toħroġ ukoll minn kliem Anthony Montebello (rappreżentant ewlieni tal-kumpannija mħarrka) meta jistqarr li kien jithaddem arranġament regolari ta' xiri mingħand id-ditta attriċi ta' "dawk il-bżonnijiet li kont neħtieġ għall-produzzjoni tal-konkrit, bħal additivi kemikali li nużaw għal mat-taħlit tal-konkrit"¹⁸. Dawn huma kliem li, fil-fehma tal-Qorti, jixhdu li n-natura tassew tal-bejgħ u xiri bejn il-partijiet kien wieħed bl-ingrossa u mhux bl-imnut;

Illi, għalhekk, ma jistax jingħad li l-preskrizzjoni tat-tmintax-il xahar invokata mill-kumpannija mħarrka tapplika għal dan il-każ;

Illi għar-rigward tal-preskrizzjoni l-oħra msemmija mill-kumpannija mħarrka, jingħad li din hija waħda minn dawk imsejħin "preskrizzjonijiet qosra". Għalhekk, kif inhu mgħallem f'dan il-qasam, preskrizzjoni bħal din hija eċċezzjoni għar-regola generali tal-preskrizzjoni ta' tletin sena għall-azzjoni ċivili. Għalhekk, preskrizzjoni bħal din għandha tingħata tifsira dejqa¹⁹. Issa jrid jingħad li għalkemm il-kelma "kreditu" tfisser kull jedd *in personam* li jaqbel ma' kull obligazzjoni ta' debitur, jidher li fil-qafas tal-artikolu 2156 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta il-kelma "kreditu" msemmija fil-paragrafu (f) tiegħu għandha tiġbor fiha biss jeddijiet li huma tal-istess bixra tal-jeddijiet imsemmija fil-paragrafi l-oħrajn tiegħu²⁰. Ta' min jgħid li ċ-ċirkostanzi kollha maħsubin fl-artikolu 2156 huma obligazzjonijiet għall-ħlas ta' flus u mhux obligazzjonijiet *di fare*;

¹⁶ Dok "PT1" f'paġ. 23 tal-proċess

¹⁷ Dokti "PT4" sa "PT9", f'paġġ. 55-60 tal-proċess

¹⁸ Affidavit tiegħu 23.4.2003, f'paġ. 80 tal-proċess

¹⁹ Ara, per eżempju, Baudry-Lacantinerie et Tissier fit-*Trattato Teorico-Pratico di Diritto Civile* (Vol. XXVIII, "Della Prescrizione" Par. 712)

²⁰ Ara P.A. GCD 9.11.2001 fil-kawża fl-ismijiet *Naudi et vs Maltacom p.l.c.*

Illi peress li l-preskrizzjoni "residwali" maħsuba taħt l-artikolu 2156(f) tal-Kap 16 hija suġġetta għall-interpretazzjoni *eiusdem generis*, allura dan iġib miegħu l-effett li l-obbligazzjoni li kontra tagħha titressaq eċċezzjoni bħal din trid tkun waħda għall-ħlas ta' flus²¹. Kemm hu hekk, ingħad li din il-preskrizzjoni tapplika għal żewġ ordni ta' krediti: jiġifieri l-prestazzjonijiet aċċessorji jkunu liema jkunu, u wħud mill-prestazzjonijiet ewlenin jew prinċipali. Tal-ewwel jirrigwardaw dejjem oġġett li jkun flus, filwaqt li tat-tieni jirrigwardaw flus jew ħaġa funġibbli bħalma huma l-flus²²;

Illi l-elementi kollha meħtieġa biex titqies eċċezzjoni bħal din jirriżultaw fil-każ preżenti, billi l-kreditu pretiż mill-attur *nomine* huwa wieħed li jaqa' fil-parametri tal-krediti maħsubin fl-artikolu 2156(f) tal-Kodiċi;

Illi jrid jitqies biss jekk, fil-fatt, l-azzjoni tal-attur *nomine* saritx fiż-żmien jew jekk, bħalma tgħid il-kumpannija mħarrka, kienx għalqilha ż-żmien utli biex tmexxi kontriha. Fil-qies ta' din il-konsiderazzjoni, wieħed ma jridx jinsa li, kif jistqarr l-attur *nomine* nnifsu²³, l-arranġament eżistenti bejnu u l-kumpannija mħarrka kien wieħed ta' kont kurrenti. Il-Qorti għandha ċerta riżerva dwar kemm wieħed jista' jqis l-arranġamenti bejn l-attur *nomine* u l-kumpannija mħarrka bħala kont kurrenti vera u proprju kif imfisser fl-artikolu 264 tal-Kodiċi tal-Kummerċ, għaliex aktar jidher li l-arranġament kien ta' kont miftuħ fejn id-ditta attriċi tforni lill-kumpannija mħarrka b'dak li kien meħtieġ, u l-kumpannija mħarrka tħallas wara xi żmien;

Illi, madankollu, huwa mgħallem li l-preskrizzjoni f'każ ta' azzjoni mibnija fuq kont kurrenti ma tibdiex tgħaddi qabel ma l-kont jiġi likwidat²⁴, għalkemm jingħad ukoll li l-preskrizzjoni tapplika għal kull partita ta' dejn minkejja li tkun tagħmel parti minn servizz kontinwu²⁵. F'kull każ, ukoll jekk kellu jitqies li l-arranġament bejn il-partijiet kien

²¹ App. Ċiv. 7.2.1949 fil-kawża fl-ismijiet *Saliba et vs Grech* (Kollez. Vol: XXXIII.i.397)

²² P.A. 19.10.1954 fil-kawża fl-ismijiet *Mifsud vs Pullicino* (Kollez. Vol: XXXVIII.ii.588)

²³ Affidavit tiegħu 25.5.2000, f'paġ. 22 tal-proċess

²⁴ Kumm. 12.3.1934 fil-kawża fl-ismijiet *Callus vs Psaila* (Kollez. Vol: XXVIII.iii.1277)

²⁵ Art. 2151(1) tal-Kap 16 u App.Kumm. 16.2.1914 fil-kawża fl-ismijiet *Borg vs Bartolo et* (Kollez. Vol: XXII.i.317)

wieħed ta' kont kurrenti, iż-żmien ta' preskrizzjoni applikabbli huwa dak ta' ħames snin;

Illi mill-provi mressqin jirriżulta li l-ammont mitlub mill-attur *nomine* jirreferi għal konsenji li saru lill-kumpannija mħarrka bejn Jannar tal-1994 sa Settembru tal-1995²⁶. Dwar dawk il-konsenji ma jidher li sar l-ebda ħlas: iżda saru ħlasijiet akkont ta' mitejn u tmienja u għoxrin lira Maltija u tmenin ċenteżmu (Lm 228.80)²⁷ u ta' seba' mija u wieħed u sebgħin lira Maltija u għoxrin ċenteżmi (Lm 771.20) fil-bidu ta' April tal-1995²⁸ dwar konsenji magħmulin matul l-1992 u l-1993. Ma ntweriex li d-ditta attriċi interpellat lill-kumpannija mħarrka b'xi att ġudizzjarju għall-finijiet ta' ksur taż-żmien tal-preskrizzjoni²⁹;

Illi, fuq dawn l-elementi waħedhom, kien ikun jista' jingħad li l-biċċa l-kbira mill-ammont mitlub mill-attur *nomine* – iżda żgur mhux l-ammont kollu – kien preskritt taħt l-artikolu 2156(f);

Illi, madankollu, l-attur *nomine* xehed³⁰ li l-kumpannija mħarrka (permezz ta' Anthony Montebello) kemm-il darba stqarret l-ammont pretiż u b'tali stqarrija jiġi li sar ksur taż-żmien tal-preskrizzjoni. Ladarba hemm qbil li l-ebda att ġudizzjarju ma ntbagħat lill-kumpannija mħarrka qabel tressqet din il-kawża, jidher li l-attur *nomine* qiegħed jipprova jxejjen l-eċċezzjoni mressqa kontrih fuq dak li jiddisponi l-artikolu 2133 tal-Kodiċi Ċivili li jitkellem dwar l-għarfien tal-jedd min-naħa tad-debitur. Ta' min jgħid li, f'ċerti każi, l-għarfien jitqies iżjed bħala każ ta' rinunzja għall-preskrizzjoni milli interruzzjoni taż-żmien preskrittiv³¹, u għalhekk huwa l-każ fejn l-għarfien tal-jedd tal-kreditur jista' jkun ukoll impliċitu u mhux tabilfors espress³² jew miktub, għalkemm tali għarfien għandu jitfisser b'mod restrittiv³³;

²⁶ Dok "PT1"(bis), f'paġ. 48 tal-proċess

²⁷ Dok "PT2", f'paġ. 24 tal-proċess

²⁸ Dok "PT3", f'paġ. 25 tal-proċess

²⁹ Art. 2128 tal-Kap 16

³⁰ Xhieda tiegħu 27.2.2003, f'paġ. 77 tal-proċess

³¹ P.A. 10.12.1954 fil-kawża fl-ismijiet *Farrugia pro et noe vs Farrugia et* (Kollez. Vol: XXXVIII.ii.606)

³² P.A. 5.6.1959 fil-kawża fl-ismijiet *Borġ vs Brincat et* (Kollez. Vol: XLIII.ii.744)

³³ P.A. 7.12.1901 fil-kawża fl-ismijiet *Farrugia vs Perini* (Kollez. Vol: XVIII.ii.81)

Illi, fil-każ preżenti, il-Qorti tinnota li minbarra x-xhieda tal-attur *nomine* dwar l-istqarrija tal-kreditu, tali ammissjoni toħroġ ukoll mix-xhieda tar-rappreżentant tal-kumpannija mħarrka. Kemm hu hekk, fl-affidavit tiegħu³⁴, huwa jgħid li kien ipprova jagħmel arrangamenti mal-attur *nomine* biex, mis-somma li kienet intbagħtet l-Italja għax-xiri tal-impjant tal-*bricks*, l-attur *nomine* “inaqqas Lm 3000 li kellu jieħu”. Din hija stqarrija li tfisser rinunzja għall-preskrizzjoni, iżjed milli interruzzjoni taż-żmien preskrittiv, iżda hija stqarrija qawwija biżżejjed biex ixxejjen is-siwi tal-eċċezzjoni, iżjed u iżjed meta saret minn rappreżentant tal-kumpannija mħarrka u saret fi żmien, waqt is-smiġħ tal-kawża, sewwa wara li l-istess kumpannija kienet qanqlat il-kwestjoni tal-preskrizzjoni;

Illi minħabba f'hekk, l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni tal-ħames snin ukoll m'hijiex qegħda tintlaqa';

Illi **dwar il-mertu tal-pretensjoni attriċi** jingħad li d-ditta attriċi wriet kif imiss li hija kienet biegħet konsenji ta' kimika u materjal ieħor lill-kumpannija mħarrka u li din kienet aċċettathom u nqdiet bihom. L-istess kumpannija mħarrka wkoll ma rressqet l-ebda lment dwar il-konsenji lilha mibjugħa. Iżda l-kumpannija mħarrka tgħid li hija m'għandhiex tħallas is-somma pretiża għaliex kienet diġa' għaddiet flus lid-ditta attriċi għax-xiri ta' impjant u l-imsemmija flus ma kinux intraddu lura lilha u lanqas ma kien wasal l-impjant;

Illi l-attur *nomine* jiċċad li huwa kien ħa xi ħlas bħal dak u jfisser li r-rwol tiegħu kien biss ta' medjatur jew aġent tal-kumpannija taljana li magħha l-kumpannija mħarrka kienet ftehmet dwar ix-xiri tal-impjant. Din il-verżjoni tidher konfermata wkoll mix-xhieda ta' Paolo Paoletti³⁵, li jagħmilha ċara x'kien ir-rwol tal-attur *nomine*, għand min spiċċaw il-flus u x'kienet ir-raġuni għaliex l-impjant baqa' ma ġiex konsenjat lill-kumpannija mħarrka;

Illi minn dik ix-xhieda u kif ukoll minn xi partijiet mix-xhieda ta' Anthony Montebello nnifsu, toħroġ stampa għal kollox

³⁴ Ara paġ. 81 tal-proċess

³⁵ Affidavit tiegħu 24.5.2000, f'paġ. 68 tal-proċess

differenti minn dik li l-kumpanija m'harrka donnha trid timplika fir-raba' eċċezzjoni tagħha. Minn dawn il-provi l-Qorti tislet il-fehma li (a) in-negozju tax-xiri tal-impjant tal-*bricks* kien operazzjoni ta' għamla partikolari li l-interlokutori waħdanija tagħha kienu l-kumpanija m'harrka u d-ditta taljana fornitriċi; (b) li dik l-operazzjoni kienet operazzjoni għal kollox distinta mill-arranġament kummerċjali li kien fis-seħħ bejn id-ditta attriċi u l-kumpanija m'harrka; (ċ) is-sehem tal-attur *nomine* fin-negozju tax-xiri tal-impjant tal-*bricks* kien limitat għal rwol ta' agent tad-ditta bejjiegħa barranija u mhux dak ta' bejjiegħ proprju; (d) ir-raġuni għaliex l-impjant ma ntbagħtx lill-kumpanija m'harrka kienet għaliex l-istess kumpanija naqset milli twettaq il-ħlas tal-bilanċ kif miftiehem, u mhux għaliex l-attur *nomine* żamm il-flus għalih; (e) għalkemm il-ħlas akkont għadda minn idejn l-attur *nomine*, kull somma ntbagħtet mill-ewwel lid-ditta bejjiegħa barranija; u (f) li l-episodju tax-xiri tal-impjant ma kien jagħmel parti mill-ebda arranġament ta' negozju li kien jeżisti bejn id-ditta attriċi u l-kumpanija m'harrka, u għalhekk għandhom jibqgħu distinti minn xulxin;

Illi għalhekk il-Qorti ssib li t-talba tal-attur *nomine* għall-ħlas tas-somma msemmija fl-Att taċ-Ċitazzjoni hija mistħoqqa u ippruvata kif imiss b'mod dokumentali wkoll;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Filwaqt li **tiċħad l-eċċezzjonijiet kollha** tal-kumpanija m'harrka;

Tastjeni milli tqis l-ewwel talba u dan fid-dawl tad-degriet mogħti fit-30 ta' Lulju, 1999;

Tilqa' t-tieni talba attriċi u tikkundanna lill-kumpanija m'harrka tħallas lill-attur *nomine* s-somma tlitt elef u wieħed u tletin lira Maltija u għoxrin ċenteżmu (Lm 3031.20) rappreżentanti l-bilanċ ta' prezz ta' merkanzija mibjugħa u konsenjata lill-istess kumpanija m'harrka fuq talba tagħha; u

Kopja Informali ta' Sentenza

Tikkundanna lill-kumpanija m'harrka **thallas l-ispejjeż** kollha tal-kawża, flimkien mal-imgħaxijiet legali fuq l-imsemmija somma mit-30 ta' Lulju, 1999, sal-jum tal-ħlas effettiv.

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----